

مطالعه تطبیقی روانشناسی رنگ ها، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی در مقطع ابتدایی با
موسیقی (مطالعه موردی؛ دانش آموزان پایه ششم ابتدایی دبستان پسرانه سما بندرعباس)

بابک دهقانی

دانشجو دکتری تخصصی تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی، معاون پرورشی و پژوهشی، دبستان

پسرانه سما، دانشکده فنی و حرفه ای سما بندرعباس

tarikhtheater@gmail.com

بتول رضایی نژاد

کارشناس شیمی، آموزگار پایه ششم ابتدایی، دبستان پسرانه سما، دانشکده فنی و حرفه ای سما

بندرعباس

چکیده

در این پژوهش که تحت عنوان مطالعه تطبیقی روانشناسی رنگ ها، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی در مقطع ابتدایی با موسیقی می باشد، سعی شده است که ضمن پرداختن به تعاریف علمی برخی از مباحث و نکته‌ها در خصوص ارزش و اعتبار دو هنر رنگ و موسیقی، در آموزش و یادگیری کودکان مقطع ابتدایی نیز مواردی عنوان شود. در زمینه روانشناسی رنگ ها، پس از مطالعات متعدد و اجرای تست های مختلف از سوی روانشناسان و اهل فن، اطلاعات مثمرتری در خصوص شخصیت انسان به دست آمده است، اما در خصوص کودکان گاه والدین چنین ریسک هایی را نمی پذیرند و حاضر نیستند که کودک خود را همچون موش آزمایشگاهی به دست مشاورین بدهند. چرا که با گسترش مدرک گرایی و بالا رفتن سطح توقع والدین در مدارس انجام چنین فعالیتی با اهداف خانواده ها متناقض می باشد. لذا استفاده از رنگ ها و موسیقی به صورت ناخودآگاه مسائلی را در کودک روشن می سازد که منجر به آگاهی در خانواده ها نیز شده و رغبت آنان را به آموزش و پرورش و همچنین اعتماد به افراد متخصص بیشتر می نماید. چه بسا که کودک پس از شناخت چنین هنرهایی در وجود خود به هویتشان احترام بیشتری گذاشته و بیش از پیش از سایرین از جهان اطراف خود انتظار خواهند داشت. استفاده از رنگ ها در موسیقی هنری است جهانی و تغییر ناپذیر. موسیقی تاثیر مستقیم بر مغز انسان دارد و روح آدمی همیشه با موسیقی عجین می باشد. حال تصور کنید که هویت هر شخص با موسیقی شکل بگیرد و در جامعه افرادی با روحیه های لطیف و رنگ های متفاوت حضور داشته باشند. چنین جامعه ای قطعاً خالی از بزهکاری اجتماعی و به دور از هرگونه جنگ و جدل خواهد بود. لازم به ذکر است که تاثیر اسلام در شکل پذیری این هویت چشمگیر می باشد.

واژگان کلیدی: روانشناسی رنگ ها، هویت، اسلامی، ابتدایی، کودکان

مقدمه

در مبحث تاثیر رنگ بر هویت سنجی کودکان و روانشناسی نوین رنگ ها که از معیارهای سنجش شخصیت و هویت کودک به شمار می آید؛ چرا که هر یک از آنها تاثیر خاص روحی و جسمی را در یک فرد باقی می گذارد و رنگ نشانگر وضعیت روانی و جسمی وی می باشد، این موضوع بسیار پر اهمیت است که پیشرفت های دو دانش فیزیولوژی و روانشناسی به اثبات رسیده است. ناگفته پیداست که انسان از روزگاران بسیار دور تاکنون تحت نفوذ و تاثیر رنگ های پیرامون خود بوده است و در صد سال اخیر که صنعت رنگ سازی به نقطه اوج تحول خود رسیده است، تاثیر مزبور دو چندان شده و در همه ارکان زندگی روحی ما رخنه کرده است.

پس از آزمایش معروف دوشارخ در زمینه شناخت شخصیت انسان از طریق لکه های رنگین جوهر، آزمایش لوشر جدیدترین نظریه ای است که در این مورد ارائه گردیده است. بار علمی آزمایش مزبور علاوه بر استفاده در موارد روانکاو و روانشناسی، در سیستم های استخدامی نیز بکار گرفته می شود (ماکس لوشر، ۱۳۶۷؛ صص ۶-۷).

دنیایی که ما ناظر آن هستیم، پوشیده رنگ است. رنگ برای فرد عالم، همانند هنرمند حائز اهمیت است. رنگ ها نقش مهمی در زندگی عاطفی و معنوی ما بازی می کنند، ما به درخشش روزهای آفتابی و شادابی رنگ ها تمایل بیشتری داریم و از هوای ابری و خاکستری خسته می شویم (خوزه پارامون، صص ۹-۷).

بیان مسئله

در دنیای امروز ایران ما دغدغه های فکری و روحی بشر بسیار زیاد شده است و مهمترین دغدغه پرورش فرزندان صالح و پاک با هویتی ایرانی اسلامی می باشد. در همین راستا گاهی از سوی خانواده ها تلاش می شود که با انتخاب صحیح و درست محل تحصیل فرزندان بخش از این کمبودها را جبران نموده و سعی در برآوردن نیازهای اولیه که در ظاهر به چشم می آید، داشته باشند. لذا تلاش خانواده در برآورده شدن برخی از نیازهای روحی و عاطفی فرزندان ضعیف و گاه اصلا وجود ندارد.

در این تحقیق سعی شده است با استفاده از تکنیک روانشناسی رنگ ها و موسیقی و ارتباط این دو با هم، تاثیر متقابل بر یکدیگر و تلاش بیشتر کودک در یادگیری و مطالعات وی کمک شود. چرا که هنر تاثیر مستقیم با آموزش دارد و این مهم در بسیاری از جهات، حتی دنیای اسلام به تأیید اهل فن رسیده است. شناختن هویت ملی اسلامی کودک ایرانی نه تنها در گرو نمایش های اصیل همچون تعزیه می باشد، لذا در تلاش والدین برای کمک به مدارس در یادگیری نیز هست.

در همین راستا این سؤال مطرح می شود که چه همگونی و ناهمگونی میان روانشناسی رنگ ها، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی در مقطع ابتدایی با موسیقی می تواند وجود داشته باشد؟

سوالات

چه رابطه ای میان روانشناسی رنگ ها، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی وجود دارد؟

چه رابطه ای میان موسیقی، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی در مقطع ابتدایی وجود دارد؟

چه رابطه ای میان روانشناسی رنگ ها، با موسیقی در مقطع ابتدایی وجود دارد؟

فرضیه ها

به نظر می آید که بین روانشناسی رنگ ها، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی رابطه معناداری وجود دارد.

به نظر می آید که بین موسیقی، بر هویت سنجی کودکان ایران اسلامی در مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

به نظر می آید که بین روانشناسی رنگ ها، با موسیقی در مقطع ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد.

جنبه نوآوری و جدید بودن تحقیق

آنچه بر همه ما واضح و شفاف است اصل و حقیقت هنر است. هنری که کودکان را عاشقانه به سمت خود می کشاند و سعی در برآوردن نیازهای آنان دارد. موسیقی جزو یکی از هنرهایی است که در کنار نقاشی و استفاده از ابزار های مختلف هنری می تواند در مدارس به عنوان جزو لاینفک فعالیت های فرهنگی و هنری مدارس به شمار آید. چرا که امروزه تمامی آموزگاران نیز به این نتیجه رسیده اند که با استفاده از ابزارهای هنری نه تنها کار خود در کلاس درس آسان تر خواهد شد، بلکه شور و شادی به کلاس درس وارد شده و دانش آموز اشتیاق بیشتری جهت حضور در کلاس پیدا می کند. در ثانی آدمی تشنه خلق کردن است. خلق یک اثر جدید و هنری که بتواند هویت ملی و ایرانی خود را در آن شکوفا سازد. هر چه بیشتر به موضوع مورد پژوهش فکر می کنیم می بینیم از جنبه های بیشماری می تواند جدید و تازه باشد و ذهن افراد بیشماری را به خود معطوف دارد.

سه هنر به جد در مدارس وجود دارد: ۱- نمایش، ۲ سرود (موسیقی آوایی) ۳- نقاشی. این سه هنر علاقمندان زیادی را به خود جذب کرده است که اگر آموزگار همگام و همراه با دانش آموز پیش برود، نه

تنها میزان علاقمندی کودک را به فرهنگ و هویت بومی و ملی بالا می برد، بلکه در راه رسیدن به اهداف متعالی خود که پیدا کردن هویت فردی دانش آموز در اجتماع می باشد، نیز موفق تر پیش می رود.

روش کار و ابزار گردآوری اطلاعات

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش دانش آموزان پایه ششم دبستان پسرانه سما می باشند که در شهر بندرعباس تحت نظارت نگارندگان این پژوهش آموزش می بینند و در این پژوهش متناسب با موضوع و در جهت دستیابی به اهداف از روش تحقیق کتابخانه‌ای استفاده می‌شود. با توجه به اینکه در این پژوهش از روش توصیفی و تحلیلی استفاده خواهد شد و روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای است، ابتدا با جستجو در پایگاه‌ها و سایت‌های اینترنتی و بانک‌های اطلاعاتی و استنادی همانند: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، SID، سیویلیکا، مرکز تحقیقات کامپیوتری و با مراجعه به کتابخانه‌های دیجیتالی (کتابخانه‌های دیجیتالی نور، دانشگاه پیام نور و دانشگاه تهران) و برخی کتابخانه‌ها، با استفاده از کلمات کلیدی تحقیق در بین منابع مختلف با توجه به موضوع انتخابی و تحقیقاتی که انجام گرفته است، کتابها، مقالات، مجلات، پایان‌نامه‌ها و سایت‌های اینترنتی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. بدین معنی که پس از بررسی‌های به عمل آمده از منابع در دست و فیش‌برداری به تحقیق و فیش‌برداری اطلاعات گردآوری خواهد شد.

پیشینه پژوهش

مریم السادات اخوت پور (۱۳۹۶)؛ از آنجا که پیشرفت هر جامعه‌ای وابسته به رشد علمی و فرهنگی اعضای آن جامعه است و کودکان زیر بنای هویت هر فرد هستند لذا توجه به رشد و پرورش کودکان از راه‌های مهم و موثر بر توسعه اجتماعی یک جامعه محسوب می‌شود که این امر در گرو پاسخگویی به نیازهای کودکان در محیط می‌باشد. از این رو پژوهش حاضر با استفاده از روش تحقیق کاربردی با مطالعات کتابخانه‌ای به بررسی نظریه‌های موجود در حوزه معماری و روانشناسی محیط مرتبط با کودکان می‌پردازد. هدف کلی از انجام این پژوهش دستیابی به راهکارهای کالبدی در جهت تسهیل روند هویت بخشی کودکان و کاهش تنشهای فکری، اجتماعی و فرهنگی آنان به طوری که بتواند پاسخگوی نیازهای فرهنگی و اجتماعی آنان باشد. در این راستا آسیب شناسی وضع موجود کالبد معماری فضاهای کودک با محوریت مسایل فرهنگی به منظور شناخت تعارضات عملکردی - فرهنگی درون کالبد فضایی و همچنین ارایه راهکارهای کالبدی به منظور پاسخگویی به نیازهای فرهنگی و اجتماعی کودکان و کاهش تنشهای موجود در آنان می‌تواند راهگشا باشد. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که مولفه‌هایی چون وضوح و خوانایی، وجود محرکه‌ها و انگیزه‌های محیطی و انطباق داشتن محیط با توانایی‌های شناختی و ادراکی کودکان در

ایجاد حس امنیت و آرامش کودکان تاثیر گذار است که این احساس به حفظ رابطه کودک و محیط اطرافش می انجامد.

نیما وطن نیا (۱۳۹۶)؛ اوایل دوران کودکی، مرحله ای در زندگی است که افراد از حواس خود به طور کامل استفاده می کنند و از این طریق است که ما به ادراک محیط پیرامون جهت یادگیری، ایجاد معانی و هویت می پردازیم. هدف از مقاله حاضر، شناخت چگونگی تاثیرات روان شناختی محیط ساخته شده بر کودکان و نیز چگونگی درک آنان از محیط پیرامون خود می باشد. در سال های اخیر با توجه به رشد روزافزون و وسعت تغییرات روشهای آموزشی، سازگار نمودن بستر یادگیری با تمامی جوانب نیازهای یادگیرنده، در کانون توجه متخصصین آموزش قرار گرفته است. چرا که محیط فیزیکی به سبب ساختار خود میتواند تعاملات و در پی آن فرآیند یادگیری را تقویت و یا تضعیف نماید. از این رو تعریف نیازها و چگونگی سازماندهی بستری که چنین نحوه یادگیری، در آن قابلیت ظهور داشته باشد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. نوشتار حاضر با تکیه بر ذات جستجوگر و تجربه پذیر جهان کودک و به منظور پاسخگویی به تحولات گسترده روشهای آموزشی، ضرورت بهره گیری از عامل روانشناسی محیط در محیطهای یادگیری را مورد تاکید قرار داده و در این رابطه برخی از راهکارهای انعطاف پذیر نمودن یک محیط یادگیری، قابلیت ها و مزیت های این عامل ارایه می گردد. آموزش و پرورش دوران کودکی از دیرباز مورد توجه طیف وسیعی از دانشمندان و پژوهشگران بوده است. اما بررسی محیط های آموزشی از دیدگاه روانشناسی محیط موضوع جدیدی است که بحث در این مورد نگرش جدیدی را در ارتباط با نقش کالبد مدرسه در برنامه درسی طرح نموده است. در سالهای اخیر با بهره گیری از علم روان شناسی محیط، تاثیر بسیاری از عوامل و عناصر محیطی بر رفتار کودکان و نیز قدرت درک و یادگیری آنان تحلیل و بررسی شده است. پژوهش های بسیاری در این زمینه حاکی از این حقیقت است که برای داشتن یک سیستم آموزشی کارآمد، نیاز فراوان به داشتن محیط و فضایی با قابلیت های درخور و مطلوب نیازهای روحی و روانی کودکان احساس شده است. در این راستا معماران و طراحان محیط نیز برآیدستیابی به فرآیند طراحی صحیح و اصولی که بتواند نیاز کاربران کوچک را فراهم آورد، به سراغ بهره مندی از یافته های علم روان شناسی محیط آمده اند.

محمد کریمی، محمد حسین عابدی (۱۳۹۵)؛ دوران کودکی هر فرد می تواند شکل دهنده ی هویت بزرگسالی وی باشد و این امر با در نظر گیری مکانی که کودک در آن رشد کرده و بالیده شده است قابل تصور است در حقیقت شکل گیری هویت از مکان سرچشمه می گیرد و مکان نیز از شاخصه های متعددی ساختار می یابد اما اتصال و پیوند مکان منوط بر شکل گیری احساس وابستگی و حس تعلق به مکان است که خود از ابعاد کالبدی، روانشناسانه و شخص تشکیل می شود. لذا مکان با عامل های تشکیل دهنده خود،

حس تمایز و استمرار را در شخص محقق ساخته و هویت او را شکل می دهد. بالا رفتن سطح تحصیلات خانواده ها، اشتغال بکار بسیاری از مادران در سالهای اخیر، نیاز به فضاهای آموزشی خلاق و پویا جهت استفاده بهینه از اوقات فراغت کودکان را که آینده سازان فردای جامعه می باشند اجتناب ناپذیر نموده است. بهره مندی از فضای آموزشی خلاق و پویا در جهت رشد و شکوفایی و پرورش استعدادها و خلاقیت کودکان امری ضروری است. لذا مهد کودکیها بیشتر از فضاهای دیگر مورد توجه میباشند، ولی متأسفانه علیرغم در خور توجه بودن این مرکز آموزش، طراحیهای معمارانه‌ای برای این فضاها به عمل نیامد و بیشتر سعی گردید از مکانهای قدیمی و غیر آموزشی با باز سازی و ایجاد اصلاحاتی استفاده گردد. لذا هدف تحقیق دستیابی به اصول طراحی فضاهای آموزشی کودکان با بهره گیری از تاثیر قابلیت‌های روانشناسی محیط بر فکر و ذهن و رفتار کودکان در جهت ارتقا سطح خلاقیت آنهاست. از انجائیکه راه های مختلف رفتاری متاثر از محیط کالبدی است و این محیط می تواند تعاملات و فرایند یادگیری را تقویت و یا تضعیف کند، استفاده از محیطهای بصری، عناصر و محرکهای طبیعی مانند نور، رنگ و ایجاد فضاهای پر و خالی و ایجاد فضاهای انعطاف پذیر و محوطه های باز و سبز ارزیابی فضایی و ارتباط فضایی جهت انگیزش کار گروهی می تواند در جهت ارتقا خلاقیت کودکان موثر و مفید واقع گردد.

لطف اله صابریان بروجنی (۱۳۹۷)؛ کلاس درس ریاضی برای بسیاری از دانش آموزان به خودی خود استرس زا است اما جالب است که بدانیم بخش کمی از این مشکل مستقیماً به خود درس ریاضی باز می گردد. تحقیقات زیادی در سراسر دنیا نشان می دهند که آنچه موجب نگرانی و یا دلسردی دانش آموزان از موفقیت در ریاضی می شود، بیش از آنکه مربوط به مباحث آن باشد، به روش تدریس ریاضی وابسته است. نقش موسیقی بر یادگیری از سوی صاحب نظران روانشناسی یادگیری مورد توجه قرار گرفته است. با گسترش امکانات الکترونیک و ابزار های چند رسانه ای امکان به کارگیری موسیقی در فرآیند آموزش فراهم شده است. پژوهش حاضر تاثیر هوش موسیقایی را بر یادگیری و یادسپاری ریاضی سوم سنجیده است. در این پژوهش، با استفاده از روش آزمایشی و به کمک پیش آزمون، تعداد ۱۰ نفر از دانش آموزان کلاس سوم ابتدایی که در یادگیری و یادسپاری جدول ضرب با مشکل همراه بوده اند از بین دانش آموزان کلاس سوم دبستان صفا سلح چین انتخاب شدند. برای بهبود آموزش این گروه، محصول چندرسانه ای مبتنی بر هوش موسیقایی گاردنر در آموزش آنان مورد استفاده قرار گرفت. ابزار جمع آوری اطلاعات آزمون یادگیری و یادسپاری بوده است و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی و استنباطی t برای گروه های همبسته استفاده شده است. با توجه به اینکه بین میانگین نمرات گروه آزمودنی در پس آزمون و پیش آزمون پیشرفت حاصل شد. تحلیل نتایج نشان داد که بین میانگین نمرات یادگیری و یادسپاری دانش آموزان

آموزش دیده به روش سنتی و آموزش دیده مبتنی بر هوش موسیقیای تفاوت معنی داری وجود دارد. معنا داری پس آزمون ها و میانگین بالای نمرات بیان کننده ی اثر بخشی موسیقی در آموزش ریاضی بوده است.

یافته های پژوهش

آموزگار

یک معلم همیشه دارای حالات روحی یکسان نیست، که همین مساله ممکن است گاه و بیگاه در شیوه ی تدریس او اثر گذار باشد. ولی یک معلم خوب، در هر حال و در همه جا با یک اندیشه زندگی می کند و آن، کسب بالاترین کیفیت آموزشی توسط هر دانش آموز است (سالی بروان و همکاران، ۱۳۸۰؛ ۷)

این کیفیت آموزشی به دست نخواهد آمد تا آموزگار خود دارای خلاقیت و علی الخصوص خلاقیت هنری نباشد. بالاترین خلاقیت در آموزگاران است که خود دارای روح و جسم هنری بوده و با ابزار هنر آشنا بوده باشند. نگارنده در کلاس های درس خود همیشه به دانشجویانی که تصمیم دارند آموزگار باشند چنین می گوید که اگر تصمیم بر این مهم دارید، حتما حتما قبل از آن دوره ای از هنر را بگذرانید و سپس وارد کلاس درس شوید.

آموزگاری که روح لطیف هنر را درک کرده باشد در هویت بخشی کودکان با دقت بیشتر و انسجام کامل تری تلاش می کند، اما در نظر داشته باشید که گاه آموزگاران که با دغدغه های فکری وارد کلاس درس می شوند چه بسا که این دغدغه را به کودکان منتقل نمایند و از تمام ظرفیت کلاسی خود نتوانند استفاده نمایند.

آموزگاران باید بدانند که یکی از ریشه های اثر بخشی هویت ملی در کشورهای اسلامی داشتن کلاس درس منظم و به دور از هر گونه بی نظمی است، که تجربه ثابت کرده است که آموزگاران که به فعالیتهای هنری اشتغال دارند به مراتب مرتب تر از سایرین عمل می نمایند. در کلاس های منظم دارای رنگ های شاد احتمال داشتن دانش آموزان به مراتب مرتب تر بیشتر خواهد بود.

نقش هنر در هویت بخشی کودکان اسلامی

در ابتدا به تعریفی از هنر می پردازیم. در یک تعریف کلی هنر مجموعه ای از آثار یا فرآیندهای ساخت انسان است که در جهت اثرگذاری بر عواطف، احساسات و هوش انسانی و یا به منظور انتقال یک معنا یا مفهوم خلق می شوند.

حال اگر بخواهیم از هنر اسلامی تعریفی جامعه به میان آوریم چنین عنوان می کنیم که هنر اسلامی یا هنرهای مسلمانان به مجموعه شیوه‌ها یا آثار هنری اطلاق می‌شود که در جامعه مسلمانان و نه لزوماً توسط مسلمانان آفریده شده است.¹

هرچند ممکن است این هنرها در مواردی با تعالیم و شریعت اسلام انطباق نداشته باشد ولی تأثیر فرهنگ اسلامی و منطقه‌ای در آن به خوبی نمایان است. هنر اسلامی یکی از دوران‌های شکوهمند تاریخ هنر و یکی از ارزشمندترین دستاوردهای بشری در عرصه هنری به‌شمار می‌آید و شامل انواع متنوعی از هنر همچون معماری، خوشنویسی، نقاشی، سفالگری و مانند آن‌ها می‌شود. هنر اسلامی هنری نیست که فقط به آیین اسلام ارتباط داشته باشد. اصطلاح «اسلامی» نه تنها به مذهب، بلکه به فرهنگ غنی و متنوع مردمان سرزمین‌هایی که آیین اسلام در آن رواج دارد نیز اشاره می‌کند. هنر اسلامی غالباً عناصری سکولار را که توسط برخی از علمای اسلامی حرام شمرده نشده نیز دربر می‌گیرد (Davies, Penelope J.E. Denny, 2007).

همچنین به آن دسته از مفاهیم و موارد هنری که در درون جوامع اسلامی تحت تأثیر عوامل منطقه‌ای و فرهنگ بومی به وجود آمده است نیز هنر اسلامی گفته می‌شود.

رنگ و موسیقی

سخن از رنگ به میان آمد لذا خالی از لطف نخواهد بود که بدانیم رنگ‌ها در موسیقی و کلاس درس آن هم دروسی همچون ریاضیات که برای خانواده‌ها از اهمیت بالاتری برخوردار است تأثیر بیشتری نیز دارد. هدف از انتخاب موسیقی به کودکان کمک به شرایط بهتر در زندگی بهتر می‌باشد. امروزه موسیقی در بین کودکان کمتر جنبه‌ی سرگرمی دارد و بیشتر به عنوان یک حرفه و یک صنعت به آن نگاه می‌شود. یکی از راه‌های ایجاد انگیزه و خلاقیت در کودکان برای یادگیری موسیقی استفاده از مداد رنگی و نقاشی می‌باشد.

نکته قابل توجه این است که در آموزش موسیقی کودکان می‌توان از زبان انگلیسی به خوبی استفاده نمود. چرا که هر نت با یک حرف انگلیسی نشان داده می‌شود که یادگیری آن را ساده و آسان می‌نماید.

¹ -Marilyn Jenkins-Madina , p.3

DO	Re	Mi	Fa	Sol	La	Si	Do
دو	ر	می	فا	سل	لا	سی	دو
C	D	E	F	G	A	B	C
آبی	بنفش	قرمز	نارنجی	زرد	سبز کم رنگ	سبز پررنگ	آبی

جدول نت های موسیقی "

در چنین شرایطی همانطور که پیش تر گفته شد کلاس درس برای کودک شیرین تر و جذاب تر خواهد شد و همین طور برای کودکانی که با نقاشی و زبان انگلیسی از قبل آشنایی داشته اند به مراتب ساده تر می باشد (بابک دهقانی، ۱۳۹۷).

به گزارش انجمن ملی آموزش موسیقی، شرکت کنندگان SAT با یک پیش زمینه ای از موسیقی به طور قابل توجهی بالاتر از همتایان غیر موسیقیایی خود بوده، به طور تعجب آوری ۵۶ امتیاز بالاتر در بخش شفاهی و ۳۹ امتیاز بالاتر در قسمت ریاضی در آزمون کسب کردند. دیگر طرفداران آموزش موسیقی نیز استناد به مزایای غیر موسیقی متعدد از جمله ایجاد اعتماد به نفس، تمرکز و هماهنگی می کنند و باور دارند که آموزش موسیقی منافع بیشتری هم خواهد داشت.^۲

تاثیر رنگ بر یادگیری کودکان

رنگ به عنوان جزء اصلی زندگی بشر می تواند بخشی از رفتارهای روزمره آدمی را در محیط اطرافش تعیین نماید. به عنوان مثال لباسی که پوشیده می شود، یا رنگی که برای دیوار اتاق انتخاب می شود، اتومبیلی که بر اساس رنگش انتخاب می گردد، همه و همه بر رفتار آدمی تاثیر بسزایی دارد.

² - <http://www.shidshad.com/1375>.

دانشمندان دریافته اند که رنگ ها حتی در یادگیری امور و مسائل آموزشی نیز تأثیرگذارند. به گفته یوهانس ایتن^۳ (رنگ زندگی است، زیرا زندگی بدون رنگ همچون مرده است) رنگ در فرایند یادگیری بسیار تاثیر گذار می باشد، به این دلیل که یادگیری دارای سبک های گوناگونی چون شناختی، عاطفی و فیزیولوژیکی است یک معلم توانا می تواند با بهره گیری از این سبک ها و پیوند آن ها با یادگیری، این فرآیند را کارآمد تر سازد تا حافظه بلندمدت فعال گردد.

از نقاشی های کودکان می توانیم به این نتیجه برسیم که وقتی رنگ های سیاه و سفید به آن ها داده می شود اجسام بی جان و با رنگ های اصلی و ثانویه جانداران را می کشند. پس این امکان برای معلم و در کل کادر اجرایی مدرسه وجود دارد که با استفاده درست از رنگ ها و مدیریت حساب شده، حالت ها و شرایط مناسبی برای یادگیری فراهم شود.^۴

تصور کنید در کلاس درس از رنگ های مختلفی استفاده شود تا کودک بتواند سریعتر آموزش ببیند. قطعا در این حالت اطلاعات مدت زمان بیشتری در ذهن او باقی می ماند، چرا که ۸۰ درصد ذهن آدمی اطلاعات و مباحث علمی را از طریق بینایی درک و دریافت می کنند. لذا رنگ ها باعث تحریک شدن حس بینایی در فرد شده و قدرت یادگیری را تقویت می نمایند. در تحقیقی که نگارنده به صورت عملی در علم موسیقی بر روی کودکان ۳ تا ۱۲ سال انجام داده است؛ به این نتیجه دست پیدا کرده که کودکان در آموزش موسیقی نیز بر اساس روانشناسی رنگ ها سریع تر به نتیجه مطلوب خود راه پیدا می کنند. ترکیب مطالب درسی با رنگ باعث می شود که برخی از چیزها به واسطه آن رنگ خاص بهتر در ذهن یادآوری شود. لذا در دروس متفاوت از فلش کارتهایی استفاده می کنیم که زمینه یادگیری را در کودک افزایش می دهد. به این ترتیب بچه ها با مطابقت دادن رنگها با اطلاعات راحت تر آنها را بیاد می آورند

تاثیر موسیقی در بالابردن میزان تفکر در کودکان

موسیقی ابزار قدرتمندی برای بالا بردن میزان تفکر در کودک می باشد. یک مربی خلاق همیشه سعی می کند قدرت تفکر و تعمق کودک را بالا ببرد تا هر چه جلوتر برود کودک آگاهانه تر به کار خود ادامه دهد.

در آموزش موسیقی ۹۹ درصد هنرچوها مخصوصا کودکان به محضی که برای تمرین به منزل می روند فقط و فقط ساز را به دست گرفته و برای مدت زمان کوتاهی به تمرین می پردازند و سپس به کارهای روزمره خود رسیدگی می کنند. این در صورتی است که مربیان همگی تاکید بر تمرینات مکرر در ساعات طولانی

³ - uohans iten

⁴ - <https://shirazsun.net>

دارند. لازم به ذکر است که تمرین در موسیقی فقط گرفتن ساز و نوازندگی نمی باشد. بلکه باید نت ها خوانده شود، رنگ آمیزی شود، بر وزن شعر اجرا شود، به صورت ریتمیک خوانده شود و در نهایت پس از انجام ۴ عمل ذکر شده به نوازندگی و تمرین پرداخته شود. پس با این تفاسیر موسیقی نیاز به فکر و اندیشه در چگونگی اجرای آن دارد. حال توجه داشته باشید که این نظم در تمرینات، اگر وارد دنیای درسی و زندگی فرزندان ایران اسلامی شود، چه تاثیر شگرفی بر آنان خواهد گذاشت.

وقتی بچه ها در سوراخی می دمند و یا بر روی یکی از کلید های بلز می نوازند در جستجوی علت آن بر می آیند و با تغییر صدا در سوراخ های بعدی به چگونگی اجرای یک آهنگ فکر می کنند. بارها و بارها مربیان در کلاس های خود با این موضوع روبرو شده اند که کودک می گوید: خانم اجازه یا اقا اجازه من یک آهنگ درست کرده ام. در واقع این همان ذهن جستجوگر کودک می باشد که با نوازندگی متبلور می گردد.

کاربرد موسیقی در اختلالات یادگیری

کنترل رفتار جهت توسعه مهارت ها و یادگیری در افراد دچار ناتوانی یادگیری ضروری است. موسیقی همراه با نظم و ساختار توام می تواند به عنوان تقویت کننده ای جهت تسهیل رفتار و کنترل تحریکات استفاده شود. مثلاً فعالیت های شنیداری موسیقی باعث توجه و نظم بخشی و به خاطر آوری محرکات شنوایی را فراهم می آورد و به تمرکز در وظایف محوله کمک می کند. از بلندی و کوتاهی صدا، سرعت، رنگ و زیر و بمی برای کمک به تقویت هشیاری و تشخیص شنیداری استفاده می شود. آوازه ها و بازیهای موزیکال که صدا را به اعمال، دستورات یا اشیاء ربط می دهند می تواند به یادگیری درک و پاسخ به محرک های شنوایی کمک کند. ریتم و نظم در موسیقی می تواند در تقویت ساختار برنامه های آموزشی در زمینه مفاهیم فضایی مورد استفاده قرار گیرد. لمس و حرکت بدن در طی آواز می تواند تصور بدنی آنها را تقویت کرده و مفاهیم مربوط به جهت یابی (راست، چپ، بالا و پایین و ...) همراه با حرکات و آواز آموخته شود. تشخیص فضایی و توانایی کنترل حرکتی که نیاز به هماهنگی چشم و دست دارد نیز تقویت می گردد. عبارات آهنگین موسیقی در به خاطر آوری اطلاعات تحصیلی مانند جدول ضرب کمک می کند. همچنین ترکیب علائم بینایی و شنوایی می تواند در تقویت حافظه کوتاه مدت و یادگیری کمک کند. فعالیت های موزیکی که در آن از وسایل بصری استفاده می شود هماهنگ کردن تحریک دو کیفیت حسی را می آموزد همچنین تسهیلاتی در جهت کشف رمزها و به کار بردن اطلاعات را فراهم می سازد (زاده محمدی، ۱۳۸۰).

نتیجه گیری

در مدت انجام این پژوهش و با توجه به تجربیات نگارندگان این تحقیق که خود با کودکان ۳ تا ۱۲ سال به صورت مرتب و مکرر در ارتباط هستند به این نتیجه رسیدیم که هنر در تمامی زندگی بشر حضور فعال و مستمر داشته و در برخی موارد به واسطه هنر آموزش راحت تر صورت گرفته است که شاید عنوان نمودن آن غیرممکن باشد، چرا که هنر به غیرمستقیم کار خود را انجام می دهد.

همه می دانند که رنگ و موسیقی تأثیر بسیار زیادی در زندگی، شخصیت و روحیه افراد، علی الخصوص کودکان دارد. قدرت تصمیم گیری آنان را بالاتر برده و توانایی انجام کارها برایشان راحت تر می شود. چرا که به واسطه رنگ و موسیقی (دو هنر بی بدیل و زیبا) دنیای اطراف قشنگ تر به نظر خواهد آمد و شرایط به خودی خود برای آموزش فراهم خواهد شد. توجه به رنگ هایی که کودکان ایجاد می کنند روحیه آنها را برای آموختن فعال تر و آماده تر می سازد. در همین راستا دانشمندان زیادی تست های بیشماری را انجام داده اند که در این پژوهش مجال پرداختن به آنها نبود.

منابع و ماخذ

اخوت پور، مریم السادات، (۱۳۹۶)؛ ارایه راهکارهای معماری در جهت پاسخگویی به نیازهای کودکان با هدف افزایش خلاقیت، پنجمین کنگره بین المللی عمران، معماری و توسعه شهری، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس.

براون سالی، کارولین ارلام، فیل ریس، (۱۳۸۰)؛ ۵۰۰ نکته برای معلمان، ترجمه سعید خاکسار، چاپ پنجم (۱۳۸۴)، نشر موزون، تهران. شابک: ۳-۴-۹۱۱۳۸-۹۶۴.

پارامون، خوزه، (۲۰۱۶)؛ ترکیب رنگ، ترجمه قاسم روین، انتشارات بهار، تهران.

دهقانی، بابک و محمدرضا شریف زاده، (۱۳۹۶)؛ تأثیر موسیقی بر کودکان ۳ تا ۱۲ سال با رویکردی بر موسیقی ارف ویژه آموزش انفرادی و گروهی در سازهای بلز، فلوت ریکورد و هارمونیکا (سازدهنی)، دو ماهنامه پژوهش در هنر و علوم انسانی ۲.

زاده محمدی، علی، حیدری، محمود و تیموری، محمدمجد (۱۳۸۰)؛ بررسی اثر موسیقی درمانگری بر علائم منفی و مثبت بیماران روان گسیخته، مجله روان شناسی ۱۹، سال پنجم، شماره ۳، نشر سمباد، تهران.

صابریان بروجنی، لطف اله، (۱۳۹۷)؛ بررسی اثربخشی هوش موسیقایی بر فرآیند یادگیری درس ریاضی پایه سوم ابتدایی (مطالعه موردی منطقه خان میرزا)، ششمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.

کریمی، محمد و محمد حسین عابدی، (۱۳۹۵)؛ بررسی تاثیر به کارگیری رویکرد روانشناسی معماری در جهت ایجاد فضای مناسب برای آموزش کودکان، کنفرانس بین المللی عمران، معماری و منظر شهری، ترکیه - دانشگاه استانبول، دبیرخانه دائمی همایش، دانشگاه استانبول.

لوشر، ماکس، (۱۳۷۶)؛ روانشناسی رنگ ها، ترجمه ویدا ابیدزاده، چاپ دوازدهم، تهران.

وطن نیا، نیما، (۱۳۹۶)؛ روانشناسی محیط در فضا و کیفیت آموزشی کودکان، دومین کنگره بین المللی عمران، معماری و شهرسازی معاصر، دبی، دانشگاه ناپل ایتالیا - دانشگاه EMU قبرس - مرکز مطالعات ژئو.

- Davies, Penelope J.E. Denny, Walter B. Hofrichter, Frima Fox. Jacobs, Joseph. Roberts, Ann M. Simon, David L. Janson's History of Art, Prentice Hall; 2007, Upper Saddle River, New Jersey. Severth Edition, ISBN: 0-13-193455-4 pg. 277
- Marilyn Jenkins-Madina , p.3
- <http://www.shidshad.com/1375>.
- <https://shirazsun.net>